

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej

ZASADY STOSOWANIA „STUDENCKIEJ ANKIETY OCENY DZIAŁALNOŚCI NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO”

1. Ankiety „Studencka ankieta ocena działalności nauczyciela akademickiego” przeprowadza się wśród studentów każdego kierunku studiów po zakończeniu zajęć w semestrze (najlepiej na początku semestru następnego) lub całościowo za rok akademicki. Wyjątek stanowi semestr ostatni: wówczas taką ankietę przeprowadza się pod koniec semestru.
2. Celem ankiety jest poznanie opinii studentów na temat poszczególnych wykładowców, którzy prowadzili z nimi zajęcia w poprzednim semestrze. Celem ankiety jest także ocena procesu dydaktycznego pod względem merytorycznym (ocena poszczególnych przedmiotów). Ankieta swoim zakresem wykracza poza ocenę dydaktyki, z tego też względu jej wyniki powinny być rozpatrywane tak przez Komisję Programowe poszczególnych kierunków, jak i przez Wydziałowe Komisje Jakości Kształcenia.
3. Z uwagi na konieczność zapewnienia możliwości porównania wyników ankiety w różnych semestrach, dla danego toku studiów należy stosować ten sam wzorzec ankiety (załącznik).
4. Kryteria (pytania) ankiety można podzielić na trzy grupy:
 - Kryteria dotyczące oceny realizacji przedmiotu pod względem merytorycznym (pytania 1-8),
 - Kryteria dotyczące oceny realizacji przedmiotu pod względem organizacyjnym (pytania 9-10),
 - Kryteria dotyczące oceny cech osobowościowych wykładowcy (pytania 11-15).

CHARAKTERYSTYKA KRYTERIÓW DOTYCZĄCYCH OCENY REALIZACJI PRZEDMIOTU POD WZGLĘDEM MERYTORYCZNYM.

Kryterium 1: Czy prowadzący prezentował treści merytoryczne w sposób uporządkowany i łatwy do przyswojenia?

Wprowadzenie tego kryterium wynika ze spostrzeżenia, że nawet najtrudniejsze treści merytoryczne, o ile zostaną przedstawione w sposób uporządkowany, są łatwe do przyswojenia, i na odwrót, najłatwiejsze treści merytoryczne można przedstawić w sposób tak zagmatwany, iż stają się one wręcz nieprzyswajalne. Dlatego też sposób prezentacji materiału dydaktycznego przez wykładowcę należy uznać za jedno z głównych kryteriów, od sposobu prezentacji bowiem zależy w dużej mierze osiągnięcie celu dydaktycznego, jakim jest przekazanie i ugruntowanie wiedzy.

Kryterium 2: Czy przedstawiony przez wykładowcę materiał będzie przydatny w pracy zawodowej?

Wbrew opiniom niektórych osób, student dość dobrze orientuje się w tym, jaka wiedza będzie mu przydatna w pracy zawodowej, a jaka nie. Sam wybór kierunku studiów jest zazwyczaj podyktowany dość dobrym rozeznaniami na temat sylwetki absolwenta, uzyskiwanych w wyniku studiowania kompetencji zawodowych, możliwości zatrudnienia po ukończeniu studiów itp. Student, rozpoczynając naukę na uczelni, informowany jest również o obowiązujących standardach kształcenia, a więc o zakresie wiedzy, jaką powinien uzyskać

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej

w wyniku przyswojenia materiału dydaktycznego z poszczególnych przedmiotów. Aktualne standardy zostały tak skonstruowane, że stanowią pewną zamkniętą, spójną całość w odniesieniu do danego kierunku studiów.

W wielu przypadkach student jest osobą pracującą, nierzadko na takim stanowisku pracy, które związane jest z jego kierunkiem studiów. Stąd też student ma możliwość krytycznego porównania tego materiału, który jest mu przedstawiany na zajęciach, z wymaganiami praktyki.

Kryterium 3: Czy prawidłowo wyważono wymagania stawiane studentom (stopień trudności oraz liczba zadań niezbędnych do zaliczenia przedmiotu)?

Zdarzają się przypadki, gdy obserwuje się istotny rozdźwięk między treściami dydaktycznymi przekazywanymi na zajęciach, a wymaganiami stawianymi przez wykładowcę w trakcie, na przykład, kolokwium, zaliczenia czy egzaminu. Jeżeli sytuacja taka nie była przez wykładowcę wyraźnie wskazana przed rozpoczęciem przez niego zajęć z danego przedmiotu (że zaliczenie będzie trudne, że zajęcia mają służyć jedynie do wskazania źródeł wiedzy, z których student powinien tę wiedzę przyswoić sobie samodzielnie), może stanowić to pewien dyskomfort dla studenta. Gorzej, gdy na początku zostają przedstawione określone wymagania, okazuje się zaś, że zostały przez wykładowcę w trakcie realizacji przedmiotu zmienione. Wywołuje to zrozumiały sprzeciw ze strony studenta (zazwyczaj, z obawy przed ewentualnymi konsekwencjami, nie wyartykułowany). Mogą się również zdarzyć przypadki, gdy wykładowca stosuje zróżnicowaną skalę wymagań w stosunku do różnych studentów.

Kryterium 4: Czy w efekcie przeprowadzonych przez wykładowcę zajęć dydaktycznych studenci zdobyli głęboką wiedzę z realizowanego przedmiotu?

Jeżeli student po przyswojeniu materiału dydaktycznego z zakresu danego przedmiotu ma poczucie, że zdobył solidną i głęboką wiedzę z tego przedmiotu, to jest to sygnałem, iż cel dydaktyczny został osiągnięty. Czasami jednak zdarza się, że po zakończeniu przedmiotu student (szczególnie samodzielny student) odczuwa pewien niedosyt, szczególnie wówczas, gdy porówna standard kształcenia danego przedmiotu z tą wiedzą, która mu została przez wykładowcę przekazana.

Kryterium 5: Czy prowadzący zainteresował studentów wykładanym przedmiotem?

Nauczanie jest sztuką nie tylko przekazywania w odpowiedni sposób wiedzy, ale także – a w przypadku studiów wyższych może przede wszystkim – sztuką zainteresowania studenta wykładanym przedmiotem. Jeżeli więc zajęcia były prowadzone w sposób interesujący, ilustrowane były przykładami, prowadzone były z wykorzystaniem nowoczesnych technik multimedialnych, obejmowały różne sposoby prezentacji materiału dydaktycznego, to taki sposób prezentacji wiedzy na pewno zainteresuje odbiorców i skłoni ich w przyszłości do samodzielnego poszerzania wiedzy z danego obszaru. Jeżeli natomiast zajęcia były prowadzone w sposób suchy, nadmiernie sformalizowany, monotonicznie, bez odwoływania się wykładowcy do nowoczesnych technologii informacyjnych, to typowy student z pewnością nie będzie odczuwał zainteresowania danym przedmiotem.

Kryterium 6: Przygotowanie merytoryczne wykładowcy do prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Wbrew opinii niektórych osób, student potrafi rozpoznać sytuację, w której wykładowca nie jest przygotowany do zajęć. Wykładowca powinien umieć odpowiedzieć na każde zadane przez studenta pytanie, a w przypadku gdy w danej chwili nie potrafi udzielić odpowiedzi, powinien się do tego przyznać. Zdarza się nieraz, że brakuje w swojej wiedzy

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej

wykładowca próbuje zatuszować odpowiadając w sposób kwiecisty i bardzo ogólny, albo udając, że pytania nie było; sytuacje takie są natychmiast rozpoznawane przez studenta, stąd też wykładowca powinien liczyć się z odpowiednio niską oceną swojej wiedzy merytorycznej.

Adwersarzom, którzy uważają, że student nie jest przygotowany merytorycznie do oceny wiedzy przekazywanej przez wykładowcę, można odpowiedzieć, że student ma obecnie dostęp do tylu różnych źródeł wiedzy (np. do Internetu), iż w wielu zagadnieniach staje się on swojego rodzaju ekspertem.

Może pojawić się zarzut, że student nie jest uprawniony do oceniania wiedzy merytorycznej wykładowcy. Nic bardziej błędnego, gdyż konieczność oceny wykładowcy przez studenta wynika wprost z zapisów dokumentów procesu bolońskiego, w którym to procesie Polska również bierze udział (przynajmniej w sensie deklaracyjnym).

Kryterium 7: Aktualność/nowoczesność przekazywanej wiedzy.

Kryterium to ma na celu ustalenie, czy wiedza przekazywana przez wykładowcę jest nowoczesna i aktualna, czy też przestarzała. Zdarzają się przypadki, że wykładowca odczytuje swoje notatki, które zrobił kilkanaście lat temu. Jest oczywiste, że w dobie burzliwego rozwoju nauki i jej zastosowań praktycznych, takie podejście jest niewłaściwe. Studenci najczęściej to zauważają, bo mają skądinąd (inne przedmioty, media, Internet) informację o tym, co tak naprawdę dzieje się w danej dziedzinie wiedzy.

Kryterium 8: Czy prowadzący wykorzystywał właściwe metody realizacji procesu dydaktycznego (dyskusja, praca grupowa, gry symulacyjne, techniki audiowizualne)?

Nowoczesny proces dydaktyczny wymaga wykorzystywania właściwych metod realizacji, szczególnie obecnie, gdy w miejsce tradycyjnej kredy i tablicy czy wykładu można stosować całą gamę środków nowoczesnych, opartych głównie na technologii informacyjnej, ale także na współczesnych metodach (np. gry symulacyjne, praca grupowa itp.). Coraz częściej sięga się do wyrafinowanych środków komputerowych, które bardzo uatrakcyjniają proces dydaktyczny, służąc jako ilustracja przekazywanych treści, jako integralny element przekazu.

CHARAKTERYSTYKA KRYTERIÓW DOTYCZĄCYCH OCENY REALIZACJI PRZEDMIOTU POD WZGLĘDEM ORGANIZACYJNYM.

Kryterium 9: Czy wykładowca realizował zajęcia dydaktyczne zgodnie z programem nauczania przedmiotu?

Na początku roku akademickiego studentom przedstawia się obowiązujący w danym roku plan zajęć, wraz ze szczegółowymi programami nauczania każdego przedmiotu. Jest to obowiązek wykładowcy: przekazać studentom ten zakres materiału, który będzie przedmiotem nauczania. W idealnym przypadku student powinien wiedzieć, kiedy dokładnie jaki temat będzie realizowany.

Kryterium 10: Czy zajęcia były prawidłowo prowadzone pod względem organizacyjnym (punktualność, regularne odbywanie się zajęć)?

Chodzi tutaj o stwierdzenie, czy wykładowca zawsze rozpoczynał i kończył zajęcia zgodnie z harmonogramem zajęć, czy przestrzegał wyznaczonych przerw. Należy tutaj jednak zauważyć, że studenci często sami proszą o skrócenie zajęć, szczególnie w przypadku, gdy są to ostatnie zajęcia danego dnia.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia Wyższej Szkoły Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej

Regularność odbywania zajęć niekoniecznie zależy od samego wykładowcy. Zależy to ponadto od jakości samego harmonogramu zajęć, który nierzadko tworzony jest pod dyktando wykładowcy: zdarza się, że wykładowcy żądają zblokowania zajęć, np. 5 godzin jednorazowo, jeżeli więc przedmiot obejmuje 10 godzin, to studenci mają tylko 2 spotkania z danym wykładowcą. Dotyczy to przede wszystkim zajęć na studiach niestacjonarnych.

CHARAKTERYSTYKA KRYTERIÓW DOTYCZĄCYCH CECH OSOBOWOŚCIOWYCH WYKŁADOWCY.

Kryterium 11: Czy wykładowca stwarzał w trakcie zajęć życzliwą atmosferę i odnosiło się wrażenie, że praca dydaktyczna sprawia mu przyjemność?

Życzliwa atmosfera podczas zajęć powoduje łatwiejsze przyswajanie wiedzy przez studentów, studenci to baczni obserwatorzy i od razu zauważają zniechęcenie do pracy, czy prowadzenie zajęć na zasadzie „zrobić i pójść do domu, potem odpytać”.

Kryterium 12: Ocena komunikatywności osoby prowadzącej zajęcia.

Komunikatywność nauczyciela akademickiego jest niezwykle istotna w kontaktach nauczyciel-student. Bycie osobą komunikatywną oznacza umiejętność jasnego wyrażania myśli w sposób zrozumiały dla rozmówcy. Oznacza też odpowiadanie wprost na pytania i umiejętność dostosowania się do sposobu mówienia osoby, z którą rozmawiamy, ma to szczególne znaczenie w kontaktach ze studentami, aby nauczyciel stwarzał relację partnerską.

Kryterium 13-15: Stosunek wykładowcy do studentów. Obiektywność wykładowcy w ocenie postępów nauczania. Ocena kultury osobistej wykładowcy.

Umiejętność nawiązywania dialogu nauczycieli akademickich ze studentami to istotne elementy budujące autorytet nauczyciela akademickiego oraz zdobycie przez niego uznania i szacunku w oczach studentów. Uznanie i szacunek odnosi się w równej mierze do wiedzy merytorycznej nauczyciela, umiejętności jej przekazu oraz do jakości relacji interpersonalnych wraz z wybranymi cechami osobowościowymi. W kontaktach nauczyciela akademickiego ze studentami chodzi o rozwijanie atmosfery zaufania, wytworzenie poczucia bezpieczeństwa, sprawiedliwe ocenianie, dotrzymywanie słowa, uczciwość w postępowaniu. Sami studenci tak oto wypowiadają się o idealnych wykładowcach „Autorytet wzbudzają u mnie te osoby, które, obok wiedzy, reprezentują postawę ku człowiekowi, zachowują pogodę ducha, posiadają chociaż odrobinę humoru, gdyż tym bardzo łatwo mogą sobie zjednać drugiego człowieka”.